

 KÜSK Kodanikuühiskonna
Sihtkapital

TEGEVUSARUANNE 2025

KÜSKi SUMINAR ja rõõmus koostöö töötuba. Foto: Evelin Rähn

SISSEJUHATUS

SA Kodanikuühiskonna Sihtkapitali (KÜSK) 2025. aasta tegevuse aluseks olid põhikiri ja KÜSKi strateegia 2025–2028. KÜSK tegutses 2025. aastal KÜSKi nõukogu poolt heaks kiidetud tegevuskava ja finantsplaani järgi.

KÜSKi MISSIOON:

KODANIKUÜHISKONNA SIHTKAPITAL ON ÜHEKS EESTI KODANIKUÜHISKONNA TUGISAMBAKS, MIS OMA TEGEVUSEGA AITAB KASVADA KODANIKUALGATUSEL JA KOOSTÖÖL, ET ÜHISKONDLIKUD VÄLJAKUTSED LEIAKS MÕJUSAD LAHENDUSED.

KÜSKi VISIOON:

MEIE SIHT ON EESTI, MIDA TUNTAKE MAAILMAS KUI OSALUSDEMOKRAATIA EESKUJU JA HEAD NÄIDET SELLEST, KODANIKUÜHISKONNA VÕIMESTAMINE AITAB LUUA HOOLIVAT, KOOSTÖÖMEELSET NING AVATUD ÜHISKONDA.

NÕUKOGU

KÜSKi tegevust suunas 2023. aasta veebruarist siseministri poolt ametisse kinnitatud nõukogu koosseis, kuhu kuulus kuni 2025. aasta juuli lõpuni 11 liiget. Siseministri käskkirjaga kutsuti tagasi neli nõukogu liiget. Nõukogu jätkab 2025. aasta lõpus seitsmeliikmelisena.

TÖÖTAJAD JA HINDAJAD

Büroos töötas igapäevaselt 15 inimest, kelle hallata on erinevad konkursid, taotlusvoorud, rahvusvahelised projektid, KÜSKi dokumendihaldus, infosüsteem ja kommunikatsioon ning Euroopa Liidu kodanike, võrdõiguslikkuse, õiguste ja väärtuste ehk CERV-programmi kontaktpunkti tegevus.

KÜSKi rahastustaotlusi hindavad hindajate kogu hindajad – kodanikuühiskonna erinevate valdkondade eksperdid, kes olid valitud konkursi teel perioodiks 2025–2027.

KÜSKi kollektiiv SUMINARII 2025. Foto: Evelin Rähn

KÜSKi üheks väärtuseks ja põhimõtteks on erapooletus ja poliitiline sõltumatus, mis väljendub ka selles, et projekte hindavad ja analüüsivad sõltumatud hindajad. See tagab toetuste eraldamise objektiivsuse, sõltumatuse ning väldib huvide konflikti tekkimist. Igas taotlusvoorus hindab iga taotlust vähemalt kolm hindajat ning nemad teevad ka rahastusettepanekud.

STRATEEGIA

2025. aastal valmis Kodanikuühiskonna Sihtkapitali uus strateegia aastateks 2025–2028, mis tugineb kolmele mõju-suunale:

1. võimekad ning kaasavad vabaühendused ja kogukonnad;
2. koostöö ja innovatsioon ühiskondlikele probleemidele lahenduste leidmiseks;
3. KÜSK kui kodanikuühiskonnale jätkusuutlik ja usaldusväärne partner.

Nendest mõjusuundadest lähtuvalt töötati 2025. aastal välja KÜSKi organisatsioonistruktuur ja koostati 2026. aasta tegevuskava. Kodanikuühiskonna Sihtkapital annab välja ja vahendab toetusi, korraldab arendustegevusi ning pakub koostööks platvorme, keskendudes strateegia kahele esimesele mõjusuunale. Selleks, et nimetatud kahel suunal eesmärgid saavutada, on strateegiaperioodi kolmandaks fookuseks Kodanikuühiskonna Sihtkapitali kui organisatsiooni areng.

Lisaks tegevustele, mille läbiviimiseks on KÜSKil sõlmitud haldusleping Siseministeeriumiga, on tegevusaruandes esitatud lühidalt ka teised tegevused, millesse KÜSK on aasta jooksul panustanud.

Toetatud projektide nimekirjad leiab [KÜSKi koduleheküljelt](#). Detailsema ülevaate KÜSKi tegevusest saab kodulehe [uudistevoost](#).

Sotsiaalmeedias levitab KÜSK info t [Facebooki](#), [Instagrami](#), [YouTube'i](#) ja [LinkedIni](#) kontol.

KÜSK lähtub oma tegevustes vabaühenduste eetikakoodeksist ja arvestab oma töö korraldamisel võrdse kohtlemise põhimõtteid. KÜSK kannab Eesti Inimõiguste Keskuse ja Sotsiaalministeeriumi koostöös välja antud mitmekesisuse märgist **„Austame erinevusi“**, mis kinnitab, et austame oma töötajate ja koostööpartnerite mitmekesisust.

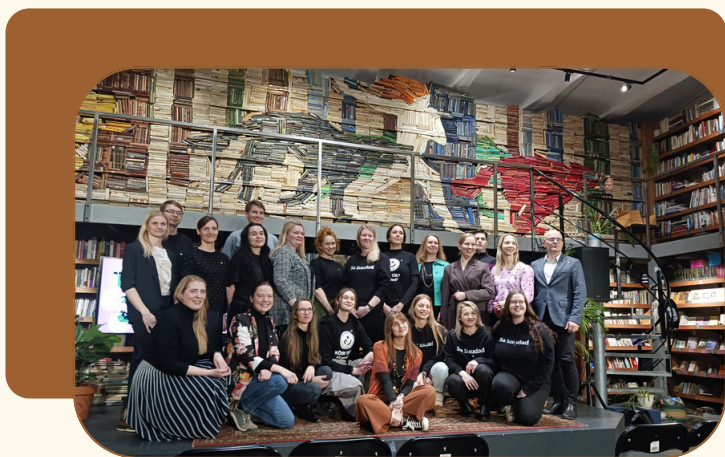
TAOTLUSVOORUD JA PEAMISED VÄLJAKUTSED

2025. aastal oli peamisteks väljakutseteks siseriiklikud taotlusvoorude avamine vastavalt nõukogu poolt kinnitatud tegevuskavale ja eelarvele. Vastavalt KÜSK põhikirja muudatusele 2024. aastal (siseministri 13.06.2024 käskkirjaga nr 1-3/60), kinnitab taotlusvoorude ning stipendiumite ja rahvusvahelise koostöö konkursside tingimusi siseminister oma määrusega. Kõiki taotlusvoore ei avatud seoses määruste mittejõustumisega.

Avatud taotlusvoorudega saab tutvuda meie [kodulehel](#). KÜSKi taotlusvoorudega (v.a üks erand) seotud protsessid on viidud elektroonilisse keskkonda - kultuuriministeeriumi taotluste menetlemise süsteemi (TMS).

NUPUKATE LAHENDUSTE EHK NULA INKUBAATOR

Nupukate lahenduste ehk NULA inkubaator ja starditoetuste konkurss on toimiv koostöö Heateo SA-ga, kes on NULA inkubaatori rakenduspartner aastatel 2024–2026. NULA inkubaator pakub inimestele ja meeskondadele mentorlust kogu arenguprogrammi käigus. Senise kogemuse põhjal on NULA inkubaator aidanud uuenduslikel ideedel kiiremini kasvada elujõulisteks sotsiaal- või äriprojektideks. Kogu arenguprogramm peab kaasa aitama mõne elulise kitsaskoha lahendamisele ja uuendusliku idee väljatöötamisele, millel on innovatiivne ja sotsiaalne mõõde. 2025. aastal lisati inkubatsiooni 10 uut meeskonda.

NULA 9. hooaja lõpusündmus ja 10. hooaja avasündmus.
Foto: erakogu

Aasta jooksul avati ja viidi läbi Nupukate Lahenduste (NULA) starditoetuse taotlusvoor, mille eesmärk on soodustada sotsiaalset innovatsiooni ning toetada ühiskondlikel algatustel põhinevaid lahendusi Eesti ühiskonna teravatele probleemidele. 2025. aasta Nupukate Lahenduste (NULA) starditoetuse taotlusvoor eelarve projektide toetuseks oli **165 000 eurot**, sellest rahastati viis projekti kogusummas **163 591, 72 eurot**.

NULA INKUBAATOR PAKUB INIEMESTELE JA MEESKONDADELE MENTORLUST KOGU ARENGUPROGRAMMI KÄIGUS. SENISE KOGEMUSE PÕHJAL ON NULA INKUBAATOR AIDANUD UUENDUSLIKEL IDEEDEL KIIREMINI KASVADA ELUJÕULISTEKS SOTSIAAL- VÕI ÄRIROJEKTIDEKS.

Taotlusi esitanud algatuste teemavaldkonnad näitavad hästi, millised sotsiaalsed väljakutsed on Eesti ühiskonnas täna kõige teravamalt tunnetatavad. Fookuses on vaimne tervis, pere-sõbralik töökorraldus, noorte toetamine, kogukondlik sidusus ning ohutus ja teadlikkus **ööelus**. Starditoetuse eesmärk on anda neile algatustele rahaline stardipakett, millega viia oma lahendus reaalse sihtrühmani ja testida selle toimimist suuremas mahus, et kasvada toimivaks ja mõjusaks ühiskondlikuks lahenduseks.

RAHVUSVAHELISE SUUNA TOETUSPROGRAMM

Rahvusvahelise suuna toetusprogrammi puhul osutus väljakutseks taotlemise avamine alles aasta teises pooles, mis nõudis tavapärasest intensiivsemat teavitustööd, et jõuda potentsiaalsete taotlejateni. 2025. aastal võimaldas rahvusvaheline suund Eesti vabaühendustel osaleda rahvusvahelises koostöös, teadmussiirdes ja võrgustumises reisitoetuste, välisprojektide ning rahvusvaheliste katusorganisatsioonide suursündmuste kaudu.

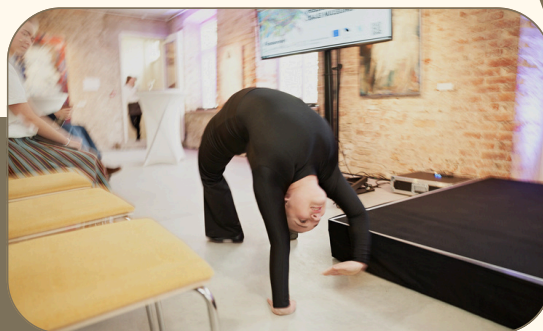
JÄRGMISTE AASTATE ÜHEKS OLULISEMAKS TEGEVUSEESMÄRGIKS ON RAHVUSVAHELISE SUUNA TOETUSTE TINGIMUSTE JA AJASTUSE PAREM KOHANDAMINE VABAÜHENDUSTE TEGELIKE VAJADUSTEGA NING NII TAOTLEMISE KUI ARUANDLUSE ETAPPIDES MÕJU SELGEM ESILETOOMINE.

Toetatud projektide kvaliteet oli kõrge ja fookus sisuline. Taotlusvooru eelarve oli **140 000 eurot**, sellest kasutati **113 260 eurot**. Peamisteks väljakutseteks kujunesid ajaraamidest ja määrustest tulenevad piirangud, sh taotlusvooru avamise ajastus ja lühikesed tähtajad, mis ilmselt vähendas potentsiaalsete taotluste esitamist. Järgmiste aastate üheks olulisemaks tegevuseesmärgiks on rahvusvahelise suuna toetuste tingimuste ja ajastuse parem kohandamine vabaühenduste tegelike vajadustega ning nii taotlemise kui aruandluse etappides mõju selgem esiletoomine.

KOGUKONNAD JA SÜNDMUSED

2025. aasta lõpus avati kogukonna eestvedaja stipendiumi (**eelarvega 184 224 eurot**) ning kodanikuühiskonna suur-sündmuste (**eelarvega 150 000 eurot**) taotlusvoorud, mille elluviimine jätkub 2026. aastal.

Avamata jäid kogukonnafondi ning vabaühenduste arenguhüppeks ja vabaühenduste arenguhüppeks ettevalmistuseks mõeldud taotlusvoorud. Huv nende toetusmeetmete avamise ja ajakava vastu on nii varasemate toetusaajate kui ka esmakordsete taotlejate seas olnud suur.

Kogemuspäeva teemaoks oli "Painutame traditsioone," lisaks painutati ka inimesi. Foto: Hõlje Rahu

2025. aastal viidi läbi KÜSKi traditsioonilised sündmused: **suminar, kogemuspäev** ning koostöös Siseministeriumiga teist aastat järjest ka **kodanikupäeva pidulik tänuüritus**.

Kõigis maakondades toimusid vabaühenduste ja nende eestvedajate tunnustusüritused, mille korraldamist toetas KÜSK 2025. aastal varasemate aastatega võrreldes kahekordses mahus.

Aasta kodanik 2025 Piia Kallas koos siseminister Igor Taroga Foto: Olev Mihkelmaa

MAAKONDLIKUD TUGITEENUSED

Maakondlike arenduskeskuste (MAK) vabaühenduste konsultantide koordineerimine toimus 2025. aasta koostöömudelil hästi. Lepingud sõlmiti viieteistkümne partneriga kogusummas **659 951 eurot**. 2026. aastal viiakse teenuse tellimuse kirjeldusse sisse muudatused, et tagada vastavus kehtivale strateegiale.

Kolleegid valisid parimaks vabaühenduste maakonnakonsultandiks Hanna Saare (keskel). Vasakul MAK koordinaator Kaoko Kärki, paremal KÜSKI juhataja Tiina Oraste. Foto: Harri A. Sundell

Kuigi nõustamiste arv on ajas vähenenud, on kasvanud vajadus võrgustike loomise, info vahendamise ja sündmuste korraldamise järele. Läbi koolituste on tõstetud konsultantide kogemust ja kompetentsi. Täiendamist vajab 2026. aastal konsultantide infosüsteemi (KIS) teenuste nimistu ja mõõdikute osa.

VÄLISRAHASTUSEGA PROGRAMMIDE EDUSAMMUD

2025. aastal alustasid sisuliste tegevustega mitmed välisrahastusega programmid, mille ettevalmistus algas 2024. aastal.

Noorte ja kogukondade häkaton 2025.
Foto: erakogu

Programm „Kodanikuühiskonna mõju suurendamiseks ja arengu toetamiseks“

Programm „Kodanikuühiskonna mõju suurendamiseks ja arengu toetamiseks“ (ESF-SIM) täitis 2025. aastaks seatud eesmärgid:

ÜHESKOOS NOORTE JA VABAÜHENDUSTEGA KORRALDATI ÜLE EESTI 18 KOOSTÖÖSÜNDMUST.

- viidi läbi arenguprogramm 20 vabaühenduste nõustamisega tegelevale töötajale;
- valmis SA Mõttekoda Praxiselt tellitud uuring „Maakondlike vabaühenduste laste ja noorte kaasamisoskuste tõstmise kontseptsioon“;
- viidi läbi kogukonnapraktika analüüs;
- üheskoos noorte ja vabaühendustega korraldati üle Eesti 18 koostöö-sündmust;
- korraldati vabaühenduste ja noorte kaasamistemaline piloothäkatoni.

MAK arenguprogrammi iimane päev Suminri raames.
Foto: Evelin Rähn

2025 aastal teostati tegevusi mahus **431 285 eurot.**

Sotsiaalse innovatsiooni kompetentsikeskuse arendamine

Sotsiaalse innovatsiooni kompetentsikeskuse arendamise (SIKK 2.0) raames valmis 2025. aastal kompetentsikeskuse strateegia töövõersioon ning kaardistati võrgustiku osapoolte kompetentsid. Kaardistuse tulemusel viidi läbi koolitusi, mille eesmärk oli tõsta ja ühtlustada sotsiaalse innovatsiooni alaseid teadmisi ja oskusi.

2025 aasta tegevused toimusid mahus **15 939 eurot**.

Sotsiaalse innovatsiooni foorum. Foto: erakogu

Lõimumist edendavate kogukondlike tegevuste toetamise programm

Lõimumist edendavate kogukondlike tegevuste toetamise programm (ESF-KUM) keskendus 2025. aastal vabaühenduste seniste kogemuste ja valmisoleku kaardistamisele.

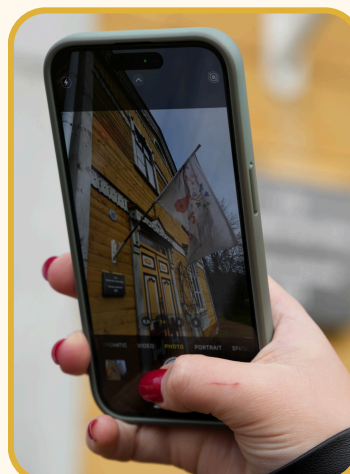
Valmis Praxiselt tellitud analüüs ja koostöös loodud disainiraport, mis on sisendiks 2026. aastal käivitatava arenguprogrammi ülesehitusele.

2025 aasta tegevuste maht oli **74 792 eurot**.

Šveitsi–Eesti koostööprogrammi alategevuse „Sotsiaalse kaasatuse toetamine“

Šveitsi–Eesti koostööprogrammi alategevuse „Sotsiaalse kaasatuse toetamine“ (CH-EE) raames keskenduti 2025. aastal teavitustegevusele, kaardistusandmete kogumisele, hangete ettevalmistamisele ja läbiviimisele, tegevuste piloteerimisele ning siseriikliku ja rahvusvahelise koostöö käivitamisele ning korraldati sotsiaalse innovatsiooni teemaline õppereis Kagu-Eestisse. Enamik tegevusi viidi ellu plaanipäraselt, osa tegevusi nihkus järgmise perioodi seoses täiendava analüüsi vajaduse ja hangete ajamahukusega.

2025 aast tegevusteks kasutati vahendeid mahus **185 810 eurot**.

Õppereisi käigus külastati Leitudajate Külakooli Võrus. Foto: erakogu

Ukraina pagulaste integreerimine ja sotsiaalne innovatsioon

Ukraina pagulaste integreerimise ja sotsiaalse innovatsiooni (UA-SI) projekt käivitus 2025. aasta kevadel. KÜSKi rolliks oli Eesti valdkonna osapoolte ühendamise rahvusvaheliste partneritega ning sisendi andmine Eesti temaatilisse ökosüsteemi kaardistusse.

Rahalist eelarvet nendeks tegevusteks ei kaasnenud.

CERV-programm

Kodanike, võrdõiguslikkuse, õiguste ja väärtuste (ingl k CERV) CERV-programm kontaktpunkti tegevuse olulise saavutuse saadi Euroopa Komisjonilt positiivne rahastusotsus perioodiks aprill 2025 – aprill 2026, mis tagab programmi järjepideva jätkumise Eestis.

Kontaktpunkti tegevusteks kasutati 2025 aastal **31 118 eurot**.

Kogukondade vahelise koostöö teemadele pühendatud arengupäev. Foto: erakogu

PANUS ERINEVATESSE KODANIKUÜHISKONNA TÖÖRÜHMADDESSE

2025. aastal osalesid KÜSKi töötajad koostöökohtumistel, koolitustel, seminaridel ja aruteludes nii Eestis kui ka rahvusvaheliselt, toetades kodanikuühiskonna arendamist, sotsiaalse innovatsiooni levikut ning vabaühenduste ja kogukondade võimekuse kasvu.

KOKKUVÖTTES ON TAGASISIDE KÜSKi TEGEVUSELE OLNUD POSITIIVNE. 2025. AASTAL ON LISANDUNUD ERINEVAID UUSI KOOSTÖÖPARTNEREID NII EESTIST KUI VÄLISMAALT, SH KOHALIKUD OMAVALITSUSED, SOTSIAALSE INNOVATSIOONI TEEMA KÄSITLEMISE KAUDU RIIGIASUTUSED JA MINISTEERIUMID, SOTSIAALSSED ETTEVÕTTED.

Osalesime aasta kodaniku, silmapaistvamate vabaühenduste valimisel, integratsiooniteemalistes töörühmades, sotsiaalse innovatsiooni võrgustiku koostöös, avatud valitsemise partnerluse töörühmades, Eesti kodanikuühiskonna arengu kontseptsioon (EKAK) komisjoni töös, regionaalministri regionaalarengu auhinna komisjonis ja mõnes teiseski töörühmas, kuhu peeti oluliseks meie esindajat kutsuda. Lisasime oma ettepanekud seaduseelnõudele, arengudokumentidele, mis meile arvamuse avaldamiseks saadeti. Aitasime Sise-ministeeriumil tähistada 2025. aasta kodanikupäeva ning korraldasime aasta kodaniku ja kodanikupäeva aumärkide üleandmise tseremoonia.

Kokkuvõttes on tagasiside KÜSKi tegevusele olnud positiivne. 2025. aastal on lisandunud erinevaid uusi koostööpartnereid nii Eestist kui välismaalt, sh kohalikud omavalitsused, sotsiaalse innovatsiooni teema käsitlemise kaudu riigiasutused ja ministereeriumid, sotsiaalsed ettevõtted. Meeskonnana anname oma panuse Eesti kodanikuühiskonna tegemistesse oma võimete ja oskuste piires. Jagame vajalikku infot vabakonnas toimuva kohta vabaühendustele ja aktiivsetele kodanikele KÜSKi kodulehel ja sotsiaalmeedias, saadame regulaarselt välja KÜSKi infokirja.

Tahame hoida KÜSKi avatud võimalusele osaleda partnerina erinevates koostöodes, kui need tegevused aitavad meil toetada oma sihtgrupi tegevusi, võimestada vabaühendusi ja aktiivseid inimesi ning kogukondi. Koostöö kohalike omavalitsustega on kindlasti väga oluline, et näidata vabaühenduste ja kogukondade olulisust ning nende koostöö KOViga annab lisaväärtuse piirkonna arengule.

KOKKUVÕTTEKS

Kodanikuühiskonna strateegilise arendamise alus on Riigikogus 2002. aastal heaks kiidetud Eesti kodanikuühiskonna arendamise kontseptsioon.

Alates 2021. aastast seab kodanikuühiskonna valdkonna arendamise suunad täpsemalt paika „Sidusa Eesti arengukava 2021–2030“ ja selle programm „Kogukondlik Eesti“. Nende strateegiliste dokumentide alusel KÜSK tegutseb, saades rahalised vahendid siseministeeriumi kaudu maksumaksjalt läbi riigieelarve või erinevate fondide kaudu Euroopa Liidu eelarvest ning Šveitsi riigilt.

OLULINE ON TÕSTA VABATAHTLIKUS TEGEVUSES OSALEVATE ELANIKE OSAKAALU, TOETADA KOGUKONDLIKE ALGATUSI, SUURENDADA VABAÜHENDUSTE TEGUTSEMISVÕIMET JA PARANDADA EESTI KODANIKUÜHISKONNA ÜLDIST ELUJÕULISUST.

„Kogukondliku Eesti“ programmi üldeesmärk on tugev kodanikuühiskond ning sellest lähtuvalt keskendub KÜSK selle eesmärgi täitmisel kodanikuühiskonna mõju suurendamisele ja arengu toetamisele. Selle oluline osa on tõsta vabatahtlikus tegevuses osalevate elanike osakaalu, toetada kogukondlike algatusi, suurendada vabaühenduste tegutsemisvõimet ja parandada Eesti kodanikuühiskonna üldist elujõulisust. Sellest tulenevalt on KÜSKi tegevussuund vabaühenduste ja kogukondade toetamine, et Eesti oleks võimekama kodanikuühiskonnaga riik.

Vahendades siseministeeriumi kaudu riigieelarvelist ressursi vabaühenduste arengu toetamiseks kui ka kasutades teisi rahastusallikaid (näiteks Euroopa Liidu eelarve ja Šveitsi riigi kaasrahastus) panustab KÜSK ennekõike sellesse, et anda vabakonnale õng, et vabaühendused ja kogukonnad saaksid ise arendada ja tõsta oma võimekust.

Seda nii organisatsiooni arendamiseks, konkreetsete tegevuste planeerimiseks, tegevuseks vajaliku raha kavandamiseks ja juhtimiseks (s.h. omatulu teenimise arendamiseks), kommunikatsiooni-tegevusteks, teenuste, koostöö arendamiseks ja oma mõju hindamiseks jne.

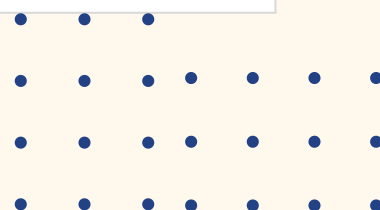
Eesti-Šveitsi projekti avasündmus. Foto: Maris Praats

Viljandi- ja Jõgevamaa noorte ja kogukondade häkaton. Foto: KÜSK

OLULISEMAD ARVULISED NÄITAJAD

Tulude jaotus:	2025	2024	osakaal
Saadud sihtfinantseerimine tegevukuludeks (s.h.tegevustoetus)	675 724	605 323	210%
Välismaine sihtfinantseerimine tegevuskuludeks	559 250	236 369	82%
Sihtfinantseerimise vahendamine (projektitoetused)	1 630 665	2 037 898	708%
Kokku	2 865 639	2 879 590	
Kulude jaotus:	2025	2024	osakaal
Jagatud toetused (s.h.vahendatud tegevustoetus)	1 630 665	2 144 898	746%
Mitmesugused tegevuskulud	489 108	222 393	77%
Tööjõukulud	651 399	508 892	177%
Kokku	2 771 172	2 876 183	

Olulisemad majandusnäitajad:	2025	2024	2023
Käibevara (raha ja nõuded)	1 201 228	1 425 998	1 773 465
<i>s.h.nõuded toetusesaajatele</i>	138 094	515 604	346 150
Kohustused	832 940	1 174 023	1 587 514
<i>s.h.sihtfinantseerimiseks saadud ettemaksed</i>	717 189	1 128 104	1 465 663
Netovara (tulem)	376 465	262 804	199 211
Tulud	2 865 639	2 879 590	2 828 959
<i>s.h.saadud toetused</i>	2 865 639	2 879 590	2 828 959
Kulud	2 773 824	2 878 614	2 813 474
<i>s.h.jagatud toetused</i>	1 630 665	2 144 898	2 155 024

Suhtarvud:	2025	2024	2023
Käibevara/kohustused	144	121	112
Netovõlakoormus ehk (kohustused-likv.varad)/tulud	-37%	138%	78%
Antud toetuste osakaal kogukulus	588%	745%	766%

Inimesed:	2025	2024	2023
Nõukogu liikmete arv	10	11	11
Nõukogule makstud tasud	21 601	23 100	21 326
Juhatusel liikmete arv	1	1	1
Juhatusel makstud tasud	36 185	46 742	35 600
Töölepinguga töötajate arv	15	13	11
Töötajatele makstud tasud	371 929	293 219	218 319

